

Forslag til indsatsplan for det regionale jordforureningsområde i 2023

Bornholms Regionskommune

Natur & Miljø

November 2023

Indhold

Resumé af forslag til indsatsplan for jordforurening 2023.....	3
Regionskommunens strategi på det regionale jordforureningsområde.....	3
Prioritering.....	4
V1 – kortlægning	4
Forureningsundersøgelser, afværger og V2 – kortlægning.....	4
Optimering af sagsbehandling og fuldt overblik over sager.....	5
Økonomi og årsværk	5
Bilag 1 Oversigt over lokaliteter med offentlig indsats	7
Bilag 2 Oversigt over regionale opgaver indenfor jordforurening (årsværk).....	9

Fotoet på forsiden stammer fra lossepladsen ved Hundsemyre

Hvert år laver Bornholms Regionskommune en indsatsplan på det regionale jordforureningsområde. Denne sendes i offentlig høring. I det følgende kan du læse mere om de indsatser vi planlægger at gennemføre i 2023 og de kommende år.

Resumé af indsatsplan for jordforurening 2023

Tidligere tiders industri og mangel på kendskab til de kemiske stoffers skadelige påvirkning på miljø og mennesker, har ledt til udbredt forurening. Det er regionskommunens opgave at holde styr på, hvor på Bornholm der er konstateret forurening, og hvor der kan forventes at være forurening. På den måde kan vi bedst muligt sikre at forureningen ikke bliver spredt og at mennesker og miljø er beskyttet mod skadelige påvirkninger af denne. Der er flere kendte jordforureninger, end der er ressourcer til at undersøge og oprense, og derfor skal indsatsen prioriteres.

Budgettet til kortlægning samt indledende og videregående undersøgelser (inkl. løn og personaleomkostninger) er 1,8 mio. kr. mens der resterer 1,8 mio. kr. af engangsbevillingerne til igangværende afværgeindsatser. Det totale budget er således 3,6 mio. kr.

I 2023 og de kommende år prioriterer regionskommunen fortsat forureninger med klorerede opløsningsmidler på den offentlig indsats. Herudover er der en større opgave med mulige PFAS - forureninger.

Regionskommunens strategi på det regionale jordforureningsområde

Ved kommunalreformen i 2007 beholdt Bornholms Regionskommune opgaven med at gennemføre undersøgelser, kortlægning (offentlig registrering af jordforurening), og afværgeforanstaltninger i forbindelse med gamle jordforureninger. I det øvrige Danmark er det regionerne, der forestår disse opgaver. Sagerne omhandler normalt gamle jordforureninger, hvor der på grund af juridiske forhold ikke kan gives påbud til forurenerne om at undersøge og oprense grundene. En del af disse er sager, hvor forureningen i det væsentlige er sket før 2001. Prioritering af indsatsen sker efter følgende strategiske pejlemærker:

STRATEGISKE PEJLEMÆRKER

- Forureneren betaler
- Indsats hvor behovet er størst
- Mest muligt miljø for færrest ressourcer

Når der er konstateret en jordforurening, vil Bornholms Regionskommune først søge at finde en forurener, som juridisk har ansvaret for forureningen. Hvis dette ikke er muligt, overtager regionskommunen ansvaret, idet den så falder under det regionale jordforureningsområde. Regionskommunen har pligt til at foretage

en offentlig indsats, hvis forureningen truer udvalgte indsatsområder, som er defineret i jordforureningsloven. Da der er flere forureninger, end der er ressourcer til at lave en offentlig indsats, skal indsatsen prioriteres i en årlig indsatsplan.

OFFENTLIGE INDSATSOMRÅDER

Jordforureninger som truer

- Grundvand
- Overfladevand
- Natur
- Følsom anvendelse (bolig, børneinstitutioner og offentlig legeplads)

Prioritering

På Bornholm har vi i 2023 fortsat særlig fokus på forureninger med klorerede opløsningsmidler fra rensierier. Herudover er der også en større opgave med at opspore mulig forurening med stofgruppen PFAS, som blandt andet er fundet på brandøvelsespladser. Betegnelsen PFAS dækker over en gruppe af flourerede stoffer, herunder PFOS, og er et opmærksomhedspunkt for alle regioner. Fra 2023 bliver der årligt tilført ekstra statslige midler til denne opgave. For disse midler prioriterer vi først og fremmest at få lavet historiske redegørelser på de bornholmske brandøvelsespladser.

Bornholms Regionskommune har desuden en fortsat vigtig opgave med at følge op på ældre sager. Der er ved at blive indført et nyt journalsystem, Jordforureningens Arealregister (JAR), som er nødvendigt for at kunne lave lovpligtige indberetninger til Danmarks Miljøportal. I denne proces forventer regionskommunen samtidig at sikre et solidt overblik over opgavemængden på Bornholm. Hermed optimeres grundlaget for prioriteringen af den offentlige indsats, så den følger strategien.

V1 – kortlægning

Regionskommunen kortlægger grunde på vidensniveau 1, når der er mistanke om forurennet jord. Der er begrænsede ressourcer til denne opgave, og derfor prioriterer regionskommunen at lave historiske redegørelser, hvor der er i nær fremtid kan være risiko for miljø og menneskers sundhed. Dette kan for eksempel være ved et forventet boligbyggeri i tidligere eller nuværende industriområder. V1 - kortlægningen forpligter grundejer til at søge kommunen om tilladelse inden et bygge- og anlægsarbejde, der kan indebære risiko for miljø og menneskers sundhed.

Forureningsundersøgelser, afværger og V2 – kortlægning

Hvis regionskommunen, enten ved borgerhenvendelse eller en indledende undersøgelse af en V1 kortlagt grund konstaterer, at en grund er forurennet, skal den kortlægges på vidensniveau 2 (V2). Falder den under de offentlige indsatsområder skal regionskommunen lave afværge for at beskytte mennesker og miljø. Oprensning og anden afværgeforanstaltning på denne type grunde indgår også i den årlige prioritering.

Når kortlagte grunde falder ind under et eller flere offentlige indsatsområder, bliver de optaget på listen over lokaliteter, som regionskommunen skal undersøge og muligvis afværge. Processen er skitseret i Figur 1. Det er de færreste lokaliteter der gennemgår alle faserne i processen. Ved endt indsats forbliver lokaliteten kortlagt som forurennet eller delvist forurennet eller den udgår helt af kortlægningen, fordi den er konstateret ikke forurennet, eller fordi der ikke længere er mistanke om forurening.

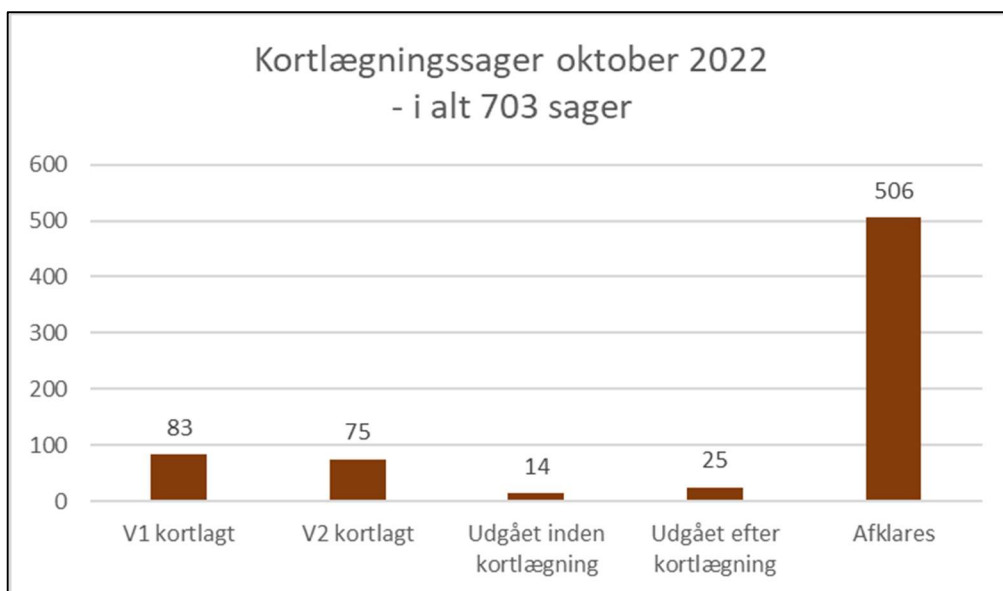
Indenfor den offentlige indsats prioriterer regionskommunen i 2023 lokaliteter med forurening fra klorerede opløsningsmidler, som kan true boliger og drikkevand (Bilag 1).

Figur 1. Skitsering af de forskellige faser i arbejdet med at sikre mennesker og miljø bedst muligt mod jordforurening. En lokalitet kan V1-kortlægges på grund af historik og efter en indledende eller videregående undersøgelse kan en funden jordforurening V2-kortlægges.

Optimering af sagsbehandling og fuldt overblik over sager

Regionskommunen skal skifte sagsbehandlingssystem for det regionale jordforureningsområde for at kunne indberette data til Danmarks Miljøportal. Skiftet til et nyt system vil samtidig optimere sagsbehandlingen og det vil i forbindelse med dataflytningen blive prioriteret at ajourføre de mere end 700 registrerede lokaliteters status. Flere sager kræver en del sagsbehandling for at kunne blive afsluttet. Det prioriteres at gennemføre denne sagsbehandling over de kommende år, fordi det vil optimere grundlaget for den fremtidige offentlige indsats og prioritering i henhold til strategien. Den nuværende status for sagerne kan ses i Figur 2.

Figur 2. Status på kortlægnings-sager i oktober 2022. En grund udgår af kortlægningen, hvis den er renset op eller den viser sig alligevel ikke at være forurennet eller under mistanke for forurening. Der er ved slutningen af 2022, 703 sager.

Økonomi og årsværk

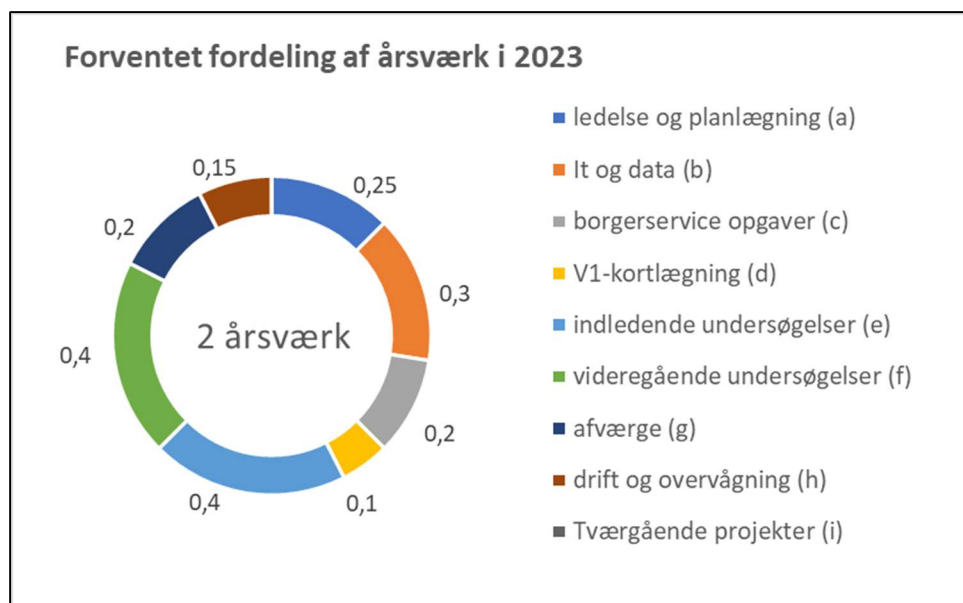
Budgettet til kortlægning samt indledende og videregående undersøgelser er 1,806 mio. kr. mens der resterer 1,782 mio. kr. af engangsbevillingerne til konkrete afværgeindsatser. Der er igangværende afværgeindsatser ved to historiske renserier, et i Rønne og et i Allinge. Derudover er der afværgeundersøgelser i gang i forbindelse med et aktivt renseri i Rønne.

Miljøstyrelsen har årligt fra 2023 bevilliget 20 mio. kroner til regionernes indsats mod PFAS-forureninger, heraf 150.000 kr. til Bornholm. I 2021 og 2022 bevilligede Miljøstyrelsen i alt 446.000 kr. til opgaven med at undersøge kortlagte forureningers trussel mod overfladevand. Ved udgangen af 2022 vil der være omtrent 250.000 kr. af disse til rest, hvilket blandt andet skyldes, at det ikke er hensigtsmæssigt at lave borer i klippene, hvilket der overordnet set var budgetteret med. En eventuel forurening vil nemlig sprede sig i sprækker, hvilket giver meget lav chance for at finde den ved at bore ned i klippen, da man risikerer at ramme en anden sprække uden forurening. De resterende midler fra overfladevandsopgaven vil fortrinsvist blive rettet mod overfladevandslokaliteter når disse trues af mulig eller konstateret forurening. Endelig er der et forventet overskud på budgettet fra 2022 på 99.000 kr. som føres videre til budgettet 2023. Overskuddet her skyldes blandt andet at planlagte indsatser er blevet udskudt.

Tabel 1. Budget til de regionale jordforureningsopgaver i 2023.

Budget 2023	
Generelle udgifter - inklusive løn og personaleudgifter	1.307.000 kr.
Særlig PFAS indsats	150.000 kr.
Forventes overført fra Miljøstyrelsens overfladevandsopgave	250.000 kr.
Forventes overført fra forrige budget	99.000 kr.
Ialt	1.806.000 kr.
Igangværende afværgeforanstaltninger	1.782.387 kr.
Totalt	3.588.387 kr.

Det regionale jordforureningsområde på Bornholm har omtrent to årsværk til sagsbehandling samt interne støttefunktioner som for eksempel IT og ledelse. Figur 3 viser hvilke typer opgaver årsværkene forventes at fordele sig på. I 2023 udgør "IT og data" en forholdsvis stor del, da sagsstyringen skal overflyttes til Jordforureningsens Arealregister (JAR), et system som bruges i de øvrige regioner.

Figur 3. Forventet fordeling af årsværk i 2023. Der er ikke afsat timer til tværgående projekter (i) i 2023. I Bilag 2 ses en oversigt over, hvad overskrifterne mere konkret dækker over.

Bilag 1 Oversigt over lokaliteter med offentlig indsats

Tabellen viser en oversigt over de lokaliteter, hvor der er truffet afgørelse om offentlig indsats, det vil sige hvor regionskommunen har pligt til at gøre en indsats. Som hovedregel gælder det at hvis status på lokaliteten er V1, så foretages en indledende undersøgelse, men hvis status er V2, så foretages en videregående undersøgelse og eventuel afværge. Den sidste gruppe er ofte større og mere komplicerede sager, som kan strække sig over flere år, og derfor kan der være videreført opgaver fra året før.

Rækkefølgen i tabellen ligger ikke fast, fordi der kan komme nye oplysninger, som ændrer på prioriteringerne og fordi der jævnligt kommer nye lokaliteter til. Tabellen fortsættes på næste side.

Prioritering af den offentlige indsats							
forventet indsats i 2023 og de kommende år							
Lok.nr.	Navn	Adresse	Status	gv	aa	gv+aa	
2023							
400-10329	Tidligere renseri	Nørregade 7A og 7B, Rønne	V1		x		
400-00048	Tidligere renseri	Søndergade 6, Rønne	V1		x		
400-10365	Victor Vask	Sandemandsvej 5, Rønne	V1	x			
2024 og senere							
400-10346	Tidligere renseri	Nørregade 33/Tværstræde 6, Rønne	V1		x		
400-10363	Polles Autolakering	Sandemandsvej 29, Rønne	V1	x			
405-00026	Nexø Motorcenter/Shell	Torvegade 23, Nexø	V2			x	
409-00010	Fyldplads, Bukkevejen	Bukkevejen 12, Aakirkeby	V2			x	
405-00021	Smedemester Chr. Hansen	Poulskervej 28	V2			x	
401-00011	Fyldplads, Røvej	Røvej 13, Olsker	V2			x	
400-00005	Olsens autoophug	Rosendalevej 10, Rutsker	V1			x	
403-00016	Smedemester Holm	Borrelyngvej 24	V2		x		
401-00010	Købmand Lund	Godthåbsvej 29A og 29B	V2		x		
407-00041	Michael Andersens keramikfabri	Kløkkegade 7	V2		x		
405-00011	Tidl. Nexø gasværk	Kryds Sdr.Landev./Andersen Nexø Vej	V2		x		
407-00012	Tidl. Ndr. Jernstøberi	Kystparken 2-46 og 19-29 (Tidl. Store Torvegade 105)	V2		x		
405-00018	Nexø Autolakering	Paradisvej 53A, Nexø	V2		x		
409-00011	Pedersker Autoværksted	Pedersker Hovedgade 13, Pedersker	V2		x		
405-00016	Fyldplads Hundsemyre	Sdr. Landevej 62, 3730 Nexø	V2		x		
409-00014	Fyldplads, Munkhøj	Søndre Landevej 160/Bodernevej, Aakirkeby	V2		x		
403-00014	Fyldplads, Fabriksvej	Fabriksvej 3/28B	V2				
403-00015	Losseplads ved Klemensker Forb	Fejlerevej 2	V2	x			
409-00020	Hallegårds Maskinstation	Hallegårdsvejen 4	V2	x			
405-00015	Fyldplads v. Snogebæk	Sdr. Landevej, Nexø	V2	x			
405-00034	Fyldplads Nexø Lystskov	Sdr. Landevej/Mosevej 28, Nexø	V2				
409-00018	Sellesborg maskinstation	Sorteengevejen 8	V2	x			
403-00012	Hasle Gasværk (nedlagt)	Gasværksvej 11 A, Hasle	V2		x		
403-00020	Villaolietank	Sandløkkegade 19	V2		x		
405-00035	Avlsbrugervej 1	Avlsbrugervej 1	V2	x			
405-00025	Autohjørnet Nexø	Avlsbrugervej 4	V2	x			
409-00004	Biblioteket, Aakirkeby	Eskildsgade 15, Aakirkeby	V2	x			
405-00028	Bornholms sandstensbrud	Fårebrovej 10	V2	x			
405-00023	Johannes Pihl I/S	Kannikegårdsvej 15A, Nexø	V2	x			
405-00014	Poulsker forbrænding	Kannikegårdsvej 37	V2	x			
405-00024	Olie, Kong Gustafsvej, Nexø skole	Kong Gustafsvej 10 A	V2	x			
409-00019	Engegårds maskinstation	Rønnevej 49, Aakirkeby	V2	x			

409-00003	Elværk Aakirkeby (nedlagt)	Svanekegade 22	V2	x		
407-00029	Fyldplads Golfbanen, Rønne	Aakirkebyvej, Rønne	V2	x		
400-10060	Bornholms Teglværk	Borgmester Nielsens Vej 14	V1	x		
400-00030	Autoværksted, Jørn Madsen	Brogade 11, Klemensker	V1	x		
400-10033	Nexø Smede- og Maskinforretning	Brogade 7B, Nexø	V1	x		
400-10054	Sellesborg Maskinstation	Hovedgårdsvejen 3	V1	x		
400-10063	Rønne Autolakering	Industrivej 12	V1	x		
400-00015	Kroggårds Maskinstation	Klemenskervej 59, Rø	V1	x		
400-10039	Ibsker Smedeforretning	Korshøje 20, Svaneke	V1	x		
400-10333	Ferdinand Jørgensen	Slagtergade 3, Rønne	V1	x		
400-00021	Smedeværksted	Svanekevej 49, Østermarie	V1	x		
400-10072	Thor Betonvarefabrik	Svanekevej 57, Rønne	V1	x		
400-00023	P.O. Biler	Æggebjergvej 2, Klemensker	V1	x		
400-10351	Bornholms Motorcykelcenter	Aakirkebyvej 28, Rønne	V1	x		
400-10088	Tidligere autoværksted og benzin	Stålegade 7 og 11, Rønne	V1			

gv: grundvand; aa: arealanvendelse; gv + aa: grundvand og arealanvendelse.

Bilag 2 Oversigt over regionale opgaver indenfor jordforurening (årsværk)

Ledelse og planlægning (a)

Chefer

Sekretær

Jurist (egen)

Arbejdsprogram, herunder løbende prioritering af indsatsen (udvælgelse af lokaliteter)

Drift af administrative systemer (løn, ferie, tidsregistrering og økonomi)

IT og data (b)

Indkøb af hardware/ server/"maskiner" og software (Licenser) GIS, GeoEnviron, JAR

Digitalisering (fx e-arkivet)

Vedligeholdelse af IT

Kortforsyningen/luft-foto

Elektroniske indberetninger (MST, KMS, DK jord)

Tværgående IT-projekter (DMP)

Drift og udvikling af fagsystemer (herunder datavask)

Support af IT systemer

Udvikling af administrative systemer

Borgerserviceopgaver (c)

Kommunikation incl. hjemmeside

Indberetninger til MST

Depotrederegørelse

Forespørgsler

Aktindsigtssager

§8a-sager

Frivillige undersøgelser og oprensninger

Påbudssager inkl. villatanksager

OM-sager (Oliefondens Miljøpulje)

Eksternt samarbejde med f.eks. kommuner og miljøcentre om indsatsplaner for grundvand

V1 kortlægning (e)

Historik / historiske redegørelser

V1 – kortlægning

Indledende undersøgelser (f)

V2 undersøgelser

V2 undersøgelser efter anmodning (bolig)

V2 – kortlægning

Nuancering

Boligerklæringer

Revurdering af kortlægnings-grundlag

Videregående undersøgelser (g)

Videregående undersøgelser

(Målet for disse undersøgelser: Skal kunne danne grundlag for risikovurdering samt udgøre grundlag for vurdering af omfang af evt. afværge).

VTO undersøgelser

Projektering og etablering af oprensning/afværge (h)

Skitseprojektering

Detailprojektering

Udbud

Etablering

Drift og overvågning (h)

Drift og service af anlæg

Overvågning

Prøveudtagning

Statusnotater, herunder vurdering af stopkriterier

Tinglysning og udbetaling af erstatninger for f.eks. boringer

Tværgående projekter, herunder udviklingsprojekter (excl. IT) (i)

EU-projekter

Teknologiprojekter

Udvikling af arbejdsmetoder m.m.

Tværgående udbud f.eks. analyser

Intern samarbejder f.eks. RUP